

ТАМПОН ЗОНА ЗА ТРАЕН МИР

Која треба да биде поставеноста на македонските естаблишменти и преговарачи за да се зачува не само уставното име, туку и идентитетот и националните белези на македонскиот народ? Денешната грчка дипломатска раздвиженост не им помага многу на грчките национални интереси. Она што отсега па натаму треба да го практикуваат грчките политички елити е умешна подготовка на сопствената нација во она што следува - прифаќањето на уставното име на нивниот северен сосед од севкупното меѓународно општество.

■ Пишува: **Мишко ТАЛЕСКИ**

Трката околу името на државата станува перверзна. Се нудат комбинации, се даваат препораки, небаре станува збор за новородено дете, кое треба да се крсти пред попот. Притисокот врз Македонија станува валкан. Тоа е карактеристично за дел од меѓународната заедница. Ние по малку nonшалантно и препотентно реагираме на сите случувања, што во најмала рака е корисно во споредба со новата нервоза кај Грците. Играта која официјална Атина ја практикува неделиве назад повеќе ѝ штети на неа самата отколку на нас. Но, сепак превртливоста на европската дипломатија, кога станува збор за меѓудржавните спорови во не толку важните региони, може да нè доведе до лер позиција. "Европа знае да биде ороспија" - ќе рече професорот по кривично право, Ѓорѓи Марјановиќ, коментирајќи ги двојните аршини на старата дама. Можеби. Актуелизирањето на проблемот

со името доаѓа во период кога македонската држава е во сериозна политичко -институционална и партиска криза, разнишана економија, пропаднато стопанство, највисок степен на невработеност, нарушување на културните и демократските вредности. За очекување е дека непријателот ќе сака да ја искористи таквата хаотична состојба и полесно да ја постигне целта за која се залага. Која треба да биде поставеноста на македонските естаблишменти и преговарачи за да се зачува не само уставното име, туку и идентитетот и националните белези на македонскиот народ? Горе - долу, тука македонските размислувања и анализи се со иста цел, но со различен пристап и методи на решавање на проблемот.

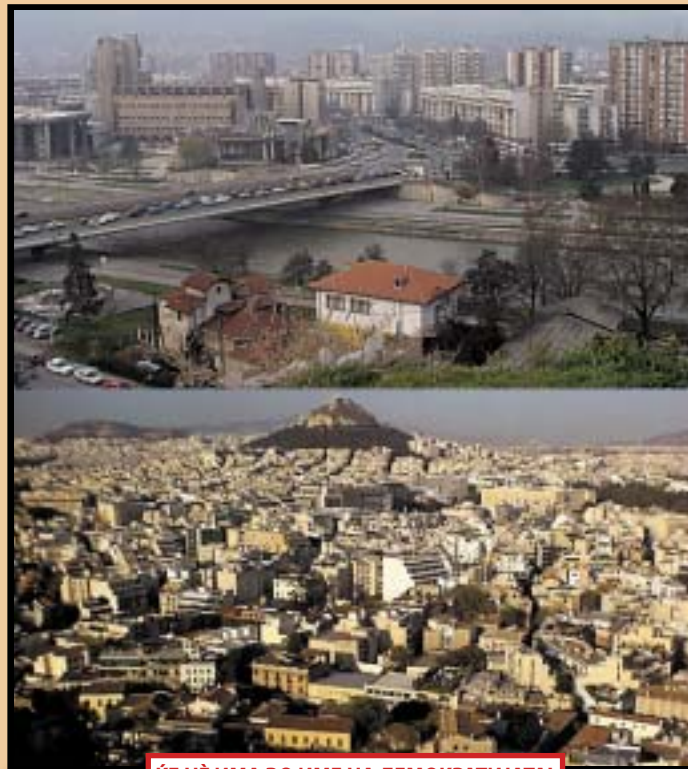
КВАЗИПРОПАГАНДИ

Ситуацијата налага прво да се расчисти прашањето за статусот на античкиот македонски идентитет. Речиси 200 години во европската историска лингвистичка наука се претресува прашањето што биле античките Македонци по народност и каков бил нивниот јазик. Литературата за овие прашања е огромна. Скудните изворни податоци за античките Македонци и за нивниот јазик даваат повод за различни толкувања и не е чудно што мислењата на научниците за овој проблем се поделени. Додека едни сметаат дека биле одделен народ со јазик различен од грчкиот, други наоѓаат дека античките Македонци биле грчко племе, а македонскиот, ако не бил грчки дијалект, тогаш бил јазик многу сроден со грчкиот. Но, бидејќи долго се развивал во културна изолација од грчката средина, се оддалечил од него со извесни специфики. Грчките научници се застапници на вторава теза, при што покажаа крајна субјективност и тенденциозност. Во последниве педесетина години тие пројавија особено голема ангажираност во настојувањата да докажат дека Македонците биле грчко племе и нивниот јазик - грчки дијалект. Со такви идеи, пропагирани преку училиштата, црквата, па и администрацијата, задоени се повеќе генерации. Кои се аргументите на тезата за "грчка Македонија"? Се интерпретираат антички сведоштва за Македонија од класичногрчки историчари: Херодот, Тукидид, Трасимах, Полибиј; атинските ретори: Демостен, Ајшин, Исократ, биографот Плутарх и други, од кои јасно се гледа дека античките Македонци за Грците биле варвари т.е. зборувале неразбирлив за Грците јазик. Античките Грци, кои сметале дека се предодредени да бидат слободни, а сите други негрчки народи - варвари да им бидат робови, болно го почувствувале катастрофалниот пораз од Филип Втори и Александар Трети во битката кај Херонеја во 338 година. Меѓутоа, останале изненадени кога, по триумфалната победа, цар Филип не им ја одзел слободата, а дури ги поканил за сојузници во претстојната војна против Персија. Од фактот што Александар Велики ја раширил грчката просвета во Азија на антички грчки дијалект, се изведува заклучок дека тој го сметал грчкиот за свој јазик, но во пишувањата на Куртиј Руф има спротивен податок дека **"татковскиот јазик на Александар бил различен од грчкиот и дека Грците не го разбирале него. Воспитан од Аристотел, Александар високо ја ценел старогрчката просвета, чии напредни идеи ги раширил до Централна Азија. Но, тој ја напуштил догмата за спротивноста на Грци и варвари и со својата политика внел нов дух на еднаквост, непознат дури и за неговиот учител, којшто го подготвувал на Грците да им биде водач, а на варварите - господар. Согласно својата екуменска идеологија, Александар пројавил извонредна толерантност како кон Грците, така и кон другите покорени азиски народи, за чии обичаи и верски чувства покажал разбирање, широкоградост и почит"**.

ВИСТИНАТА НАД НЕВИСТИНИТЕ

Нејсе. Повеќе им оставаме на историчарите. Навраќајќи се на перверзните пропаганди кои грчката држава ги правеше сите овие години во врска со името, се потсетувам на онаа од 1993 година, кога Македонија требаше да стане полноправна членка на ООН. Во тој период, во ООН циркулираше Меморандум на Република Грција, во кој на пет страници беа набележани грчките спротивставувања и причини зошто Македонија не би требало да биде примена во ОН. Во овој документ стои:

"постојат сериозни сомневања во вистинската решеност на Македонија да се однесува според принципите на Повелбата на ООН". Во Меморандумот се вели дека барањето за прием на "бившата југословенска република Македонија" со името кое стои во нејзиното барање е дополнителна причина како за краткорочна, така и за долгорочна дестабилизација на јужниот Балкан. **"Има многу индикации дека продолжува со несмалено темпо експанзионистичката пропаганда чија цел е грчка Македонија".** Покрај тоа, во Меморандумот се прави осврт на историјата на регионот (АСНОМ, Граѓанската војна во Грција, донесувањето на новиот Устав, македонските симболи) и при тоа се вели дека **"територијата на бившата југословенска република Македонија, никогаш не била дел од историската Македонија".** Интересно пишување имаше еден канадски весник, кој во текстот посветен на спорот меѓу Скопје и Атина од 25 јануари 1993 година ќе напише: "Ниту едно име не е вредно за него да се бори или гине и Канада тоа мора да го сфати и да го дефинира својот политички став пред животите залудно да бидат изгубени." По овие препораки, пишувања и грчки заплашувања до светот каква опасност би можела да претставува македонската држава за регионот, ќе кажеме дека сè паѓа во вода. Македонија му покажа на светот каков фактор претставува. Покажа дека знае да примени дипломатија како најразвиените западни демократии. Оттука, денешната грчка дипломатска раздвиженост не им помага многу на грчките национални интереси. Она што отсега па натаму треба да го практикуваат грчките политички елити е умешна подготовка на сопствената нација во она што следува - прифаќањето на уставното име на нивниот северен сосед од севкупното меѓународно општество. Тоа не е пораз за Грција. Всушност, таа не губи ништо. Таа не прави никаков компромис со нас. Грција би направила компромис тогаш кога и

ЌЕ НÈ ИМА ВО ИМЕ НА ДЕМОКРАТИЈАТА!

МАКЕДОНИЈА МУ ПОКАЖА НА СВЕТОТ КАКОВ ФАКТОР ПРЕТСТАВУВА. ПОКАЖА ДЕКА ЗНАЕ ДА ПРИМЕНИ ДИПЛОМАТИЈА КАКО НАЈРАЗВИЕНИТЕ ЗАПАДНИ ДЕМОКРАТИИ. ДАЛИ МАКЕДОНИЈА И ПОКРАЈ СИТЕ НЕВОЛЈИ ЌЕ ОПСТОИ КАКО ДРЖАВА. - ДА. ЌЕ ОПСТОИ, ЗАТОА ШТО МЕЃУНАРОДНАТА ЗАЕДНИЦА ВО НИКОЈ СЛУЧАЈ НЕМА ДА ДОЗВОЛИ ЕКСПАНЗИЈА НА БУГАРИЈА, ГРЦИЈА, СРБИЈА ИЛИ АЛБАНИЈА НА БАЛКАНОТ.

таа би го сменила сопственото име. За каков компромис денес зборува Атина? За компромис и отстапка која треба да ја направи само Република Македонија? Ама терски се потезите на Караманлис и Моливијатис. Заслужуваат предвремена политичка пензија.

РАЗЛИКАТА МЕЃУ ИМЕ И РЕФЕРЕНЦА

Она на што може да се даде анализа е прашањето: дали терминот Република Македонија е трајно име на државата? Веројатно не. Едно време бевме Федерална Република Македонија, потоа Социјалистичка Република Македонија, а денес Република Македонија. Оттука, трајно име на државата е Македонија. Додавките во вид на референци од типот "социјалистичка", "република" или "кралство" се менливи категории во согласност со општествениот систем и уредување на државата. Оваа теза најдобро ја има разработено претседателот на Светскиот македонски конгрес, Тодор Петров. **"Државата Македонија нема уставно име ниту, пак, името на Македонија со уставната референца "Република" е некакво композитно име. Името на државата Македонија не е инаугурирано со Уставот на државата. Оваа држава, оваа земја, се викала Македонија и кога немала Устав. Македонскиот народ така се викал и кога немал држава и кога немал Устав на држава. Оттука, апсурдно е да се тврди дека името на оваа држава е "Република Ма-**

кедонија" и дека тоа е уставно име или композитно име. Името на државата не произлегува од нејзиниот Устав. Во Уставот само се нотира името на државата за да се знае за која земја станува збор, односно за која земја се однесува тој Устав и се утврдува внатрешното уредување, односно политичкиот систем на земјата".

Сепак, најголемиот гаф околу името стигна од најголемиот политички феномен во земјава, Арбен Џафери. Типот бара рамковен договор и за името. Веројатно, Арбен премногу чита средновековни политички пишувања, кои денес немаат плодно тло во ниту една современа демократија. Но, сепак во едно се согласувам со него одговарајќи на прашањето дали Македонија и покрај сите неволји ќе опстои како држава. Вели: **"Да. Ќе опстои, затоа што меѓународната заедница во никој случај нема да дозволи експанзија на Бугарија, Грција, Србија или Албанија на Балканот. Македонија е тампон зона за траен мир на Балканот".**